Dosarul nr.21r-669/25 Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)
1-25028243-02-21r-20062025 Judecător Valeriu CURICHERU

**D E C I Z I E**
**în numele Legi**

**03 decembrie 2025** **mun. Chișinău**

**COLEGIUL PENAL AL CURŢII DE APEL CENTRU**
Având în componența sa:
Președintele ședinței: Eugeniu BEȘELEA
Judecători: Olga COJOCARU și Vitalie BUDECI

a examinat în ordine de recurs, fără prezența părților, recursul declarat de avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 452/2025 din 03 iunie 2025, prin care a fost respinsă plângerea avocatului Lilian OSOIAN în interesele condamnatul **Petru LUNGU**, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

***Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:***
*în procedura instanței de fond, din 04.03.2025 până la 03.06.2025;*
*în Curtea de Apel Chișinău, din 20.06.2025 până la 03.12.2025.*
***Procedura de citare legal executată.***

Verificând legalitatea Încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Centru,

**A C O N S T A T A T :**

1. La data de 03.03.2025, avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatul Petru LUNGU, a înaintat o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În motivarea plângerii invocat că, condamnatul a fost plasat în mai multe celule mici și suprapopulate. Dincolo de aspectul că în celule se fuma intens, Petru LUNGU este nefumător și nu exista o ventilare corespunzătoare. Celula în sine este insalubră, cu urme de igrasie pe pereți. Masa, și nemijlocit locul unde se servea hrana, erau în apropiere de

grupul sanitar, ceea ce este contrar regulilor igienice. Având în vedere calitatea necorespunzătoare a hranei oferite, LUNGU  Petru a fost nevoit să se alimenteze, în mod exclusiv, cu produsele alimentare livrate prin intermediul coletelor aduse de către rude. La solicitarea rudelor și a avocaților de a transmite produse alimentare pentru Petru LUNGU , a fost acceptat un colet pe săptămână. În celulele în care era plasat, erau insecte, transmițătoare de paraziți și boli infecțioase, fiind un adevărat focar de infecție. Mai mult decât atât, în celulă era un miros neplăcut, greu și înțepător, care producea o senzație de disconfort permanent și dureri de cap continue. Pe lângă condițiile inumane în care era nevoit să stea aproape toată ziua, cu excepția plimbării în curtea penitenciarului, care dura doar o oră pe zi, era intimidat de către alți deținuți ai instituției, lucru tolerat de către administrația Penitenciarului nr.4. Atitudinea Administrației Penitenciarului de a-1 supune pe Petru LUNGU la un tratament inuman și degradant, în perioada în care acesta avea și are calitatea de condamnat, privind multiplele transferuri între diferite celule și sub diferite pretexte au avut, în fond, un singur scop, acela de a-1 înjosi și de a-i provoca stare de anxietate, stres și destabilizare morală pe perioada de executare. Având în vedere tratamentul inuman și degradant la care este supus constant în cadrul Penitenciarului nr. 4, în această perioadă, a fost transferat în celula nr./fără număr/, care era într-o stare deplorabilă, murdară, cu un nivel de umiditate ridicată, iar pe pereții celulei puteau fi observate pete de mucegai, insuficiență a lumii pentru citit sau scris. Celula nu era dotată cu apă potabilă, căldură și lipsea un closet separat, condiții care sunt incompatibile cu respectul demnității umane și constituie tratamente sau situații umilitoare care ar excede nivelul inevitabil al suferințelor inerente detenției.

A solicitat, constatarea faptului că Petru LUNGU a fost deținut în condiții inumane și degradante de detenție în Penitenciarul nr. 4 - Cricova, în perioadele 9 iulie 2024 — prezent (28 februarie 2025), în calitate de condamnat (în total 234 zile) și reducerea pedepsei stabilite lui Petru LUNGU , prin Sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 18 decembrie 2023, pentru perioada deținerii acestuia prin încălcarea art.3 din CEDO, în calitate de condamnat (9 iulie 2024 — prezent (28 februarie 2025) — 234 zile), aplicând mecanismul național în care se va calcula 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție.

2. *Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 452/2025 din 03 iunie 2025,* a fost respinsă plângerea depusă de către avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatul Petru LUNGU, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 4 – Cricova, pentru perioada 18.07.2024 – 29.05.2025 (data examinării fondului cauzei), care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, ca fiind neîntemeiată.

3. *Nefiind de acord cu Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 452/2025 din 03 iunie 2025, a declarat recurs avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a Încheierii din 03.06.2025, ca fiind neîntemeiata cu dispunerea rejudecării demersului, admiterea acestuia, constatarea faptului că Petru LUNGU a fost deținut în condiții inumane şi degradante de detenție în Penitenciarul nr. 4 - Criciva, în perioadele 9*

*iulie 2024 – prezent (12iunie2025),în calitate de condamnat (în total 336 zile) şi reducerea pedepsei stabilite lui Petru LUNGU, prin Sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 18 decembrie 2023, pentru perioada deținerii acestuia prin încălcarea art. 3 din CEDO, în calitate de condamnat (9iulie 2024 prezent (12 iunie 2025) – 336 zile), aplicând mecanismul național în care se va calcula 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție.*

În motivarea recursului a menționat că, instanța de fond nu a dat apreciere tuturor motivelor, argumentelor şi probelor invocate de părți și fără a se expune asupra acestora, însă trebuia a da apreciere fiecărui argument în parte.

Notează apărarea că persoana condamnată Petru LUNGU a fost plasată în mai multe celule mici și suprapopulate. Dincolo de aspectul că în celule se fuma intens, Petru LUNGU este nefumător şi nu exista o ventilare corespunzătoare. Celula în sine este insalubră, cu urme de igrasie pe pereți. Masa, şi nemijlocit locul unde se servea hrana, erau în apropiere de grupul sanitar, ceea ce este contrar regulilor igienice. Având în vedere calitatea necorespunzătoare a hranei oferite, LUNGU Petru a fost nevoit să se alimenteze, în mod exclusiv, cu produsele alimentare livrate prin intermediul coletelor aduse de către rude. La solicitarea rudelor şi a avocaților de a transmite produse alimentare pentru Petru LUNGU, a fost acceptat un colet pe săptămână. În celulele în care era plasat, erau insecte, transmițătoare de paraziți şi boli infecțioase, fiind un adevărat focar de infecție. Mai mult decât atât, în celulă era un miros neplăcut, greu şi înțepător, care producea o senzație de disconfort permanent şi dureri de cap continue. Pe lângă condițiile inumane în care era nevoit să stea aproape toată ziua, cu excepția plimbării în curtea penitenciarului, care dura doar o oră pe zi, era intimidat de către alţi deținuți ai instituției, lucru tolerat de către administrația Penitenciarului nr. 4.

Afirmă că atitudinea Administrației Penitenciarului de a-1 supune pe Petru LUNGU la un tratament inuman şi degradant, în perioada în care acesta avea și are calitatea de condamnat, privind multiplele transferuri între diferite celule şi sub diferite pretexte au avut, în fond, un singur scop, acela de a-1 înjosi şi dea-i provoca stare de anxietate, stres şi destabilizare morală pe perioada de executare. Având în vedere tratamentul inuman şi degradant la care este supus constant în cadrul Penitenciarului nr. 4, în această perioadă, a fost transferat în celula nr./fără număr/, care era într-o stare deplorabilă, murdară, cu un nivel de umiditate ridicată, iar pe pereții celulei puteau fi observate pete de mucegai, insuficiență a lumii pentru citit sau scris. Celula nu era dotată cu apă potabilă, căldură şi lipsea un closet separat, condiții care sunt incompatibile cu respectul demnității umane şi constituie tratamente sau situații umilitoare care ar excede nivelul inevitabil al suferințelor inerente detenției.

În context, se atestă faptul că persoana condamnată Petru LUNGU se deține neîntrerupt, în perioada 9 iulie 2024 - prezent, în condiții contrare art.3 din CEDO, fapt care permite constatarea încălcării drepturilor și libertăților fundamentale prin această normă din CEDO, dar și reducerea pedepsei penale pentru perioada de detenție în condiții inumane și degradante.

Reține apărarea că conform Raportului privind vizita de monitorizare efectuată în Penitenciarul nr. 4 - Cricova pe data de 18 iulie 2018, elaborat de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii, s-a fost constatat faptul că condamnații se dețin în celulele

suprapopulate. Ferestrele sunt de dimensiuni mici şi acoperite cu gratii metalice, care limitează considerabil accesul la lumina zilei, 6celuledin25a izolatorului sunt private de posibilitatea pătrunderii luminii naturale, accesul luminii este împiedicat de un perete exterior. Lumina artificială este de o intensitate scăzută. Accesul la baie al condamnaților este asigurat odată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baia mai des. Condamnații au acces la apă potabilă. Apa este furnizată din fântâna arteziană a penitenciarului. Condamnații îşi petrec majoritatea timpului zilei în celule, circa 23ore. Au acces în curțile de plimbare, cel puțin o oră pe zi. Membrii CpPT constată că condamnaților nu le sunt oferite cursuri de instruire sau oportunități de angajare în câmpul muncii. De asemenea, nu este oferită oportunitatea egală tuturor persoanelor din cadrul penitenciarului de a se implica în activități sportive. O îngrijorare majoră a CpPT constituie situația utilizării staționarului serviciului medical a penitenciarului, destinat plasării temporare pe oduratăde14 zile pentru administrarea tratamentului - utilizat ca loc de trai permanenta persoanelor cu dizabilități. Astfel, la momentul vizitei în staționar se aflau 11 persoane, dintre care 8 cu durata de aflare mai mult de 3 luni (inclusiv de circa un an). Mai mult ca atât, membrii CpPT au constatat că condițiile serviciului medical nu sunt adaptate la nevoile speciale ale condamnaților cu dizabilități. Condamnații cu dizabilități locomotorii nu au acces, în mod independent, la plimbare, locuri destinate activităților cultural-educative, în camerele pentru întrevederi, bucătăria. Blocul sanitar (cu veceul de tip asiatic) în unitatea medicală nu este adaptat conform standardelor naționale pentru persoane cu dizabilități locomotorii, nici pentru persoane în etate. CpPT constată că mulți condamnați care se dețin conform art.206 Cod de executare, s-au plâns că petițiile sau cererile lor rămân fără răspuns sau examinarea lor este tergiversată nemotivat, în special adresările în afara penitenciarului, inclusiv cele recomandate. Există deficit de asigurare cu consumabile stomatologice. Staționarul serviciului medical este utilizat contrar destinației sale nu pentru tratamente cu durata până la 14 zile, ci ca spatii locative pentru persoanele cu dizabilități.

În Raportul privind vizita preventivă şi de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.4-Cricova din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor la data de 14-15 septembrie 2022, Consiliul recomandă administrației penitenciarului să întreprindă măsuri pentru separarea corectă a blocului alimentar cu respectarea proceselor de intrarea şi ieșire a produselor alimentare, îmbunătățirea calității hranei, reînnoirea vaselor cu care se transportă alimentele în blocul cu regim de securitate, instruirea specializată a lucrătorilor blocului alimentar în respectarea regulilor sanitar-igienice. Blocul sanitar în unitatea medicală nu este adaptat conform standardelor naționale pentru persoane cu dizabilități locomotorii, nici pentru persoane în etate. Pragul înalt de accesare în duș. Existența depunerilor de mucegai în blocul sanitar. Unii deținuți au declarat că nu au acces în serviciul medical din cauza amplasării acestuia şi căile de acces fiind anevoioase pentru o persoană cu dizabilități sau o persoană în vârstă etc.

Prin Raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019 din 16 martie 2020, Avocatul Poporului amintește că prin dispozițiile art.385 alin.(5), art.473/2 – 473/4 Cod de procedură penală, statul Republica Moldova a instituit un „mecanism compensatoriu” pentru detenția persoanelor în condiții inumane și degradante, contrare art.3 din CEDO, reafirmând, de altfel, angajamentele sale

în abolirea torturii. Astfel, Republica Moldova a recunoscut că detenția în locurile privative de libertate reprezintă o formă de tratament inuman și degradant, inclusiv incapacitatea de a îmbunătăți situația persoanelor aflate în detenție.

Potrivit Deciziei Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 27 decembrie 2019 (dosar nr. 2ra-1875/19) se invocă clar la condiții de detenție inumane și degradante existente în Penitenciarul nr. 4 Cricova, fiind atestate aceste condiții constant prin încheieri judecătorești pronunța de către Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana).

Notează apărarea că Rapoartele prenotate în domeniu, emise atât de către organismele internaționale, cât și de către organismele naționale constată condiții contrareart.3 din CEDO în Penitenciarul nr. 4 Cricova. Rapoartele de monitorizarea acestor instituții penitenciare în mod individual direct indică la condiții inumane și degradante. Această cauză urmează a fi tratată în mod individual atât prin prisma perioadei de detenție a persoanei condamnate Petru LUNGU, precum și prin prisma regimului împovărător la care acest deținut a fost supus

Astfel, se constată cu certitudine, că Încheierea instanței de fond nu a repus cet. Petru LUNGU în drepturile sale. În repetate rânduri s-a constatat condiții proaste de detenție în toate penitenciarele din R.M. autoritățile nu au soluționat această problemă nici în Penitenciarul nr. 4. În prezent, Petru LUNGU este deținut în 25 m.p. împreunăcu11 deținuți, în total 12 persoane. Calitatea serviciilor medicală este nesatisfăcătoare, apa nu este potabilă, este de o calitate foarte rea, hrana este de o calitate nesatisfăcătoare.

4. ***Procedura de notificare a părților a fost executată.***

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 4 Cricova, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art.391 Cod de procedură penală, privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art.447 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. *Deliberând asupra motivelor invocate în recurs, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, pe baza probelor administrate și cercetate de prima instanță,*

*Colegiul penal ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU, împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 452/2025 din 03 iunie 2025 cu casarea integrală a Încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, din considerentele ce succed.*

6. În conformitate cu art.437 alin.(1) pct.4) Cod de procedură penală, *(1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

Conform art.448 Cod de procedură penală, *(1) Judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.*

În conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod procedură penală, „Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *admite recursul*, *casând hotărârea, parțial sau integral*, şi ia una din următoarele soluții, *rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului ”.*

Conform art.450 Cod procedură penală, (1) Instanța de recurs, soluționând recursul, rezolvă și chestiunile complementare prevăzute în art.416, aplicându-le în mod corespunzător.

Potrivit art.451 Cod procedură penală, procedura de rejudecare și limitele acesteia se reglementează de prevederile art.436, care se aplică în mod corespunzător.

Conform art.441 alin.(2) Cod procedură penală, “Instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444, însă ea este obligată ca, înafara temeiurilor invocate şi cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs”.

Reieșind din prevederile art.436 alin.(1), (2) Cod procedură penală, (1) Procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărârii în recurs se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea ei. (2) Pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sânt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

Astfel, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă şi imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzați în materie penală îndreptate împotriva sa. Potrivit prevederilor art.7 Cod procedură penală „Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova şi ale prezentului cod”. În orice societate democratică, protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. Conform art.20 al Constituției Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când drepturile, libertățile și interesele acesteia au fost violate.

Art.1 Cod procedură penală, stipulează că, „procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces şi a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile Codului de Procedură

Penală, având drept scop protejarea persoanei, societății şi statului de infracțiuni, precum şi protejarea persoanei şi societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale şi nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată".

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 17/1) *constatarea condițiilor de detenție a condamnaților*.

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către judecătorul de instrucție ceea ce a dus la atingerea dreptului deținutului la un proces echitabil.

7. Din materialele cauzei, Colegiul penal reține că LUNGU Petru a fost condamnat prin Sentința Judecătoriei Chișinău, (sediul Buiucani) din 18.12.2023, în baza art.264/1 alin.(3) Cod penal, art.349 alin.(1/1) Cod penal cu aplicarea prevederilor art.84 alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă definitivă de 1 an și 1 lună închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Sentință menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 23.04.2024.

Începutul termenului executării pedepsei a fost stabilit începând cu data de 09.07.2024, iar sfârșitul termenului – 07.08.2025.

Potrivit materialelor cauzei, și anume a Raportului prezentat de către instituția penitenciară, LUNGU Petru s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 4 - Cricova, în perioada 18.07.2024 – prezent.

Conform informației nr. 5/4083 din 05.09.2025 eliberată de administrația Penitenciarului nr. 4 Cricova, condamnatul LUNGU Petru a fost eliberat la data de 07.08.2025 în legătură cu executare integrală și efectivă a termenului de pedeapsă.

8. Colegiul Penal constată că, în plângerea înaintată, condamnatul LUNGU Petru solicită constatarea condițiilor de detenție în instituțiile penitenciare în care s-a deținut, care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din Penitenciarul nr. 4 Cricova.

Conform prevederilor art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, *plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. În aceste condiții, termenul stabilit de legiuitor prin art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului, intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.*

Astfel, Colegiul penal reține că condamnatul LUNGU Petru, a depus în instanța de judecată plângere referitoare la condițiile de detenție care a afectat grav drepturile sale pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, împotriva Penitenciarului nr. 4 Cricova, la data de 03.03.2025.

În consecință, Colegiul penal reține, că plângerea condamnatului LUNGU Petru referitor la condițiile de detenție a fost depusă în termen 6 luni de la data când nu mai este deținut în astfel de condiții contrare art.3 CEDO, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art.473/2 -473/4 Cod de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, au fost respectate pe deplin, astfel, se apreciază depunerea plângerii, ca fiind în termenul prevăzut de lege.

9. *În continuare Colegiul apreciază ca fiind întemeiate motivele recursului declarat de avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU, referitoare la netemeinicia respingerii plângerii în partea ce vizează condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 4 Cricova.*

Cu referire la solicitarea condamnatului privind constatarea aflării sale în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale doar pentru perioada deținerii sale în Penitenciarul nr. 4 Cricova**,** Colegiul penal statuează că, din materialele cauzei rezultă, că cauza a fost examinată superficial, fără a cerceta minuțios sub toate aspectele circumstanțele cazului în raport cu motivele invocate de condamnat.

În conformitate cu art.473/2 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, *(1) Plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanță de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. (2) Plângerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin.(1) trebuie să conțină datele privind perioada şi locul detenției, precum şi descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. La plângere pot fi anexate explicațiile altor condamnați sau prevenți, copiile plângerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plângerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentința sau încheierea.*

Potrivit art.473/3 alin.(1)-(3) Cod de procedură penală, *(1) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se examinează de către judecătorul de instrucție, cu participarea condamnatului sau a prevenitului şi, după caz, a avocatului acestuia şi a reprezentantului administrației instituției penitenciare. (2) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. (3) Pentru examinarea plângerii, reprezentantul administrației instituției penitenciare prezintă instanței de judecată în scris, în termen de 10 zile, un raport în care răspunde la toate pretențiile invocate de condamnat*

*sau prevenit în plângere, cu menționarea măsurilor întreprinse pentru înlăturarea condițiilor de detenție contestate, dacă asemenea măsuri au fost întreprinse. Copia raportului şi a materialelor anexate la acesta se înmânează condamnatului sau, după caz, prevenitului care a depus plângerea de către reprezentantul administrației instituției penitenciare.*

Conform art.473/4 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală, (*1) La evaluarea condițiilor de detenție, instanță de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu. (2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanță de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condițiile contestate. (3) În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, instanță de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanță de judecată despre executarea încheierii.*

În conformitate cu art.473/2 alin.(4) Cod de procedură penală, *în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Iar alin.(5) al același norme indică că *în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente* (art.473/4 Cod de procedură penală modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023)

Potrivit art.385 alin.(5) Cod de procedură penală, *în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ*. Prevederile art.473/2 alin.(2)–(2/5 ) şi (5), art.473/3 alin.(3) şi art.473/4 alin.(1)–(5/1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (art.385 Cod de procedură penală, modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

Deoarece mecanismul de calcul al reducerilor respective stabilite în art.385 alin.(5) și 473/4 Cod de procedură penală, a fost modificat, fiind în esență identic, fără a se face

deosebire în dependență de statutul persoanei deținute, este inutilă stabilirea exactă a perioadei în care deținutul s-a aflat în detenție în calitate de prevenit și a celei în care acesta s-a deținut în calitate de condamnat.

În temeiul prevederilor art.473/2 alin.(3) Cod de procedură penală, *condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

10. Drept urmare, reieșind din faptul că, în cadrul examinării plângerii, nu s-au adeverit alegațiile condamnatului în partea ce ține de condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 4 – Cricova în perioada 18.07.2024 – 29.05.2025 (data examinării fondului cauzei), instanța de judecată a constatat că, pe parcursul detenției sale în penitenciarul în cauză, au fost respectate drepturile condamnatului, ceea ce denotă că faptele invocate sunt neîntemeiate şi urmează a fi respinse solicitările sale în acest sens.

Colegiul penal reține, că soluția instanței de fond, referitor la respingerea plângerii ca neîntemeiată împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 4 Cricova care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, *este prematură*, or Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei. 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

Astfel, instanța de recurs constată, că este neîntemeiat argumentul reținut de instanța de fond precum că, „alte rapoarte naționale sau internaționale în privința Penitenciarul nr. 4 – Cricova, la care instanța de judecată ar putea să facă trimitere, și în care să se menționeze despre faptul că condițiile de detenție per ansamblu nu corespund normelor şi standardelor minimale stabilite prin legislația națională şi internațională, nu au fost identificate”, or în acest sens sunt aplicabile rapoartele Comitetului pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante (CPT), cât şi practica CEDO, în ceea ce privește condițiile sanitare, iluminarea şi ventilarea, aceste probleme persistă în majoritatea încăperilor locative ale penitenciarelor din Republica Moldova, excepție fiind instituția penitenciară nr. 1 din Taraclia, nr. 7 – Rusca şi nr. 17 din Rezina, prin urmare în Penitenciarul nr.4 Cricova persistă condițiile inumane și degradante invocate de recurent.

Mai mult Colegiul penal reține că *potrivit Raportului privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.4-Cricova al Administrației Naționale a Penitenciarelor la data de 14-15 septembrie 2022*. Consiliul pentru Prevenirea Torturii a constatat atât evoluții pozitive, cât și un număr semnificativ de deficiențe care afectează grav condițiile de detenție, respectarea drepturilor omului și funcționarea instituției în ansamblu. Pe partea pozitivă, se remarcă implicarea a doi agenți economici care activează

în incinta penitenciarului și care au angajat în câmpul muncii 81 de deținuți, fapt ce contribuie la procesul de reintegrare socială. Totodată, se constată o dinamică pozitivă în ceea ce privește tratamentul farmaco-terapeutic, numărul beneficiarilor crescând de la 5 persoane în anul 2018 la 33 în anul 2022. Pregătirea serviciului medical pentru acreditare și prezența aparatului foto pentru documentarea leziunilor corporale sunt de asemenea elemente pozitive.

Cu toate acestea, Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) constată cu îngrijorare că doar 24% din recomandările înaintate în anul 2018 au fost implementate total sau parțial, iar instituția nu a elaborat un plan concret de implementare a acestor recomandări. Suprapopularea rămâne o problemă majoră: deși capacitatea legală a penitenciarului este de 728 de locuri, la data vizitei se aflau în detenție 783 de persoane. Mai grav, s-a constatat o discrepanță între afirmațiile administrației privind lipsa locurilor și realitatea din teren – în timp ce unele celule sunt supraaglomerate cu paturi etajate și până la 27 de persoane, alte celule spațioase găzduiesc doar 1-3 persoane sau chiar sunt complet goale. Numărul insuficient de unități de personal afectează grav capacitatea instituției de a gestiona în mod eficient activitatea zilnică și de a asigura siguranța tuturor celor din penitenciar. Personalul nu este suficient instruit în ceea ce privește prevederile legale, în special cele legate de prevenirea torturii și tratamentelor inumane. De asemenea, se aplică frecvent sancțiuni disciplinare excesive, care afectează negativ procesul de resocializare, prin suspendarea dreptului la întrevederi sau primirea de colete. Condițiile generale de detenție sunt precare și improprii. S-a constatat utilizarea în continuare a unor celule din carceră care sunt notificate oficial ca necorespunzătoare. Deținuții, în special cei încadrați conform art. 206 Codul Execuțional, reclamă acces limitat la administrație, fiind nevoiți să transmită solicitările doar prin intermediul angajaților. Există suspiciuni serioase cu privire la influența exercitată de către reprezentanți ai subculturii criminale asupra masei generale de deținuți, inclusiv în ceea ce privește repartizarea pe celule, impunerea de reguli paralele, îndatorarea persoanelor și extorcarea de bani. Se constată incidente de violență între deținuți, care în unele cazuri au dus la cereri de izolare pentru protecția personală. Fenomenul automutilărilor este în creștere, reflectând starea psihică precară a deținuților și lipsa unui suport adecvat. Deținuții plasați în izolator sau izolați pe motive de securitate nu beneficiază de activități ocupaționale și nici de oportunități de muncă, ceea ce agravează starea lor de inactivitate și izolare.

Un alt aspect problematic este lipsa unui sistem funcțional de alertare în celule – nu există butoane de alarmă sau alte instrumente care să permită sesizarea rapidă a personalului. În plus, doar un singur angajat este de gardă pe două niveluri ale izolatorului, ceea ce face imposibilă intervenția promptă în cazurile de urgență. Se constată, de asemenea, tratament diferențiat între deținuții obișnuiți și cei cu statut de „autoritate criminală”, care beneficiază de condiții privilegiate (celule „de lux”, acces la dispozitive electronice, animale de companie). Accesul la serviciile medicale este limitat pentru persoanele cu dizabilități, cele în vârstă sau cele din castele inferioare, în special din cauza locației unității medicale și a barierelor impuse de alte deținuți. De asemenea, aceste categorii au acces restricționat la spațiile recreaționale – curte, bibliotecă, sală de biliard, teren de sport – și sunt adesea blamate și marginalizate.

Blocurile sanitare sunt într-o stare dezastroasă, cu instalații defecte și lipsă de produse de igienă. Deținuții cu afecțiuni psihice nu beneficiază de un tratament distinct și sunt plasați în celule comune, ceea ce ridică serioase probleme de siguranță și sănătate. Lipsa unui medic terapeut limitează accesul la îngrijire de calitate și afectează documentarea cazurilor de tortură sau tratamente inumane. Mai mult, deșeurile medicale nu sunt gestionate conform reglementărilor, iar medicii nu sunt suficient instruiți în aplicarea Protocolului de la Istanbul privind investigarea torturii. Examinările medicale la intrarea și ieșirea din penitenciar nu sunt documentate corespunzător în fișele medicale, deși personalul afirmă că acestea au loc. În sala de proceduri au fost identificate medicamente expirate, fapt care poate pune în pericol sănătatea deținuților. Insuficiența de personal medical și general duce la suprasolicitare, neîndeplinirea eficientă a atribuțiilor și fenomenul de epuizare profesională (burnout), afectând atât securitatea, cât și climatul general din instituție.

*În vederea redresării deficiențelor constatate în cadrul vizitei de monitorizare, se recomandă elaborarea, de comun cu Penitenciarul nr.4, a unui Plan instituțional de acțiuni care să răspundă punctual aspectelor invocate de Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT),* cu remiterea acestuia în termen de 30 de zile de la primirea prezentului raport. De asemenea, este necesară identificarea unor modalități eficiente de atragere, motivare și menținere a personalului în vederea ocupării funcțiilor vacante, inclusiv prin dezvoltarea unei strategii dedicate pentru resursa umană. În mod special, se impune elaborarea unui mecanism durabil pentru atragerea și menținerea personalului medical în instituțiile de detenție, în scopul prevenirii relelor tratamente și asigurării unui acces echitabil și eficient la serviciile medicale. Totodată, este esențială asigurarea instruirii continue a personalului penitenciar în ceea ce privește documentarea leziunilor corporale și a presupuselor acte de tortură, în conformitate cu prevederile Protocolului de la Istanbul, recomandare care rămâne în continuare valabilă. Se recomandă, de asemenea, modificarea prevederilor Regulamentului privind modul și condițiile de aplicare a sancțiunilor disciplinare, aprobate prin Ordinul ANP nr. 551 din 21 decembrie 2020, în special în ceea ce privește executarea sancțiunii de suspendare a dreptului la întrevederi de lungă sau scurtă durată, pentru a asigura un echilibru între măsurile disciplinare și drepturile fundamentale ale deținuților. În același timp, se impune elaborarea și implementarea unei strategii instituționale de diminuare a influenței subculturii criminale, în scopul asigurării unui climat sigur de detenție. Este necesară evaluarea atentă a tuturor cazurilor de leziuni traumatice, automutilări și decese, pentru a identifica posibilele acțiuni sau inacțiuni ale administrației penitenciarului care pot afecta siguranța deținerii. De asemenea, trebuie identificate necesitățile reale și elaborate măsuri la nivelul întregului sistem penitenciar privind acomodarea infrastructurii pentru deținuții cu dizabilități, astfel încât să fie asigurată egalitatea de acces și condiții corespunzătoare. Nu în ultimul rând, este imperativă întreprinderea de măsuri concrete pentru soluționarea problemei suprapopulării, în conformitate cu standardele naționale și internaționale, inclusiv cu recomandările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, care prevăd un spațiu minim de cel puțin 4 metri pătrați pentru fiecare deținut în spațiile locative.

La fel Colegiul notează că *Administrația Penitenciarului nr.4 este încurajată să întreprindă o serie de măsuri concrete în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție, respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate.* Administrația Penitenciarului nr. 4 este îndemnată să evalueze periodic, cel puțin de două ori pe an, nivelul satisfacției profesionale a angajaților, cu identificarea și aplicarea unor factori motivaționali, inclusiv non-financiari, care pot contribui la creșterea performanței profesionale. Este necesară implementarea integrală a Planului instituțional de redresare a aspectelor constatate de CpPT, iar progresul realizării acestuia trebuie reflectat în rapoartele trimestriale și anuale de activitate ale instituției. Totodată, administrația trebuie să asigure implementarea unor măsuri care să excludă orice formă de tratament discriminatoriu față de persoanele private de libertate și să faciliteze menținerea legăturilor acestora cu exteriorul, astfel încât deținuții să poată comunica în mod regulat cu familiile și apropiații lor. Este importantă reevaluarea capacității fiecărei celule, în vederea neadmiterii plasării persoanelor peste limita stabilită de standardele internaționale. De asemenea, trebuie eliminate practicile de neglijare a grupurilor defavorizate, prin garantarea unor condiții egale pentru toți deținuții, indiferent de statutul real sau perceput. Se impune crearea unui mecanism viabil pentru depunerea petițiilor și plângerilor, în special pentru persoanele aflate în sectorul cu regim de securitate sau în izolatorul disciplinar. Administrația trebuie să îmbunătățească condițiile generale de trai, pentru toți deținuții, fără excepție, incluzând aspecte precum iluminarea, ventilația, temperatura, condițiile sanitare, nutriția, apa potabilă, accesul la aer liber și exerciții fizice, igiena personală și serviciile medicale. Este necesară acomodarea infrastructurii instituției pentru a permite accesul persoanelor cu dizabilități la toate serviciile și facilitățile disponibile. În același timp, se recomandă instalarea unui sistem de alarmă în celulele din sectorul cu regim de securitate și sistarea de urgență a activității în celulele din sectorul cu regim sporit care sunt notificate ca fiind improprii pentru detenție. Administrația trebuie să întreprindă măsuri pentru separarea corectă a blocului alimentar, cu respectarea fluxului igienic al produselor, îmbunătățirea calității hranei, reînnoirea recipientelor de transport al alimentelor și instruirea personalului în respectarea normelor sanitar-igienice. De asemenea, se impune realizarea obligatorie a examinării medicale la primirea și la eliberarea condamnaților, precum și în mod periodic, dar nu mai rar de o dată la șase luni. Este necesar un control riguros asupra medicamentelor, inclusiv privind termenul de valabilitate, iar obținerea consimțământului liber și informat al pacientului trebuie documentată calitativ, întrucât lipsa acestuia poate constitui un risc în raport cu art. 3 din CEDO. Deșeurile medicale trebuie colectate și stocate în conformitate cu legislația în vigoare. Administrația are responsabilitatea de a ține evidența cazurilor de automutilare și leziuni corporale, conform Ordinului ANP nr. 102 din 03.07.2018, precum și de a documenta cazurile suspecte de tortură sau tratamente inumane și degradante, conform Ordinului comun nr. 77 din 31.12.2013 al Procuraturii Generale. Este necesară completarea corectă și argumentată a documentației medicale, cu interpretarea clară a rezultatelor și a tratamentului prescris, precum și asigurarea unui acces echitabil la serviciile medicale, medicamente și măsuri preventive, în condiții sigure și adecvate. Grupurile sanitare trebuie reparate integral, iar administrația este încurajată să examineze oportunități pentru diversificarea activităților

extra-regim pentru deținuții condamnați în baza art.206 Cod executare. Trebuie elaborată și aplicată o strategie eficientă de diminuare a influenței subculturii criminale, inclusiv prin facilitarea accesului la tratamente pentru dependența de droguri. Administrația este încurajată să promoveze o cultură instituțională în care orice formă de tratament discriminatoriu este exclusă și să asigure instruirea continuă a personalului în prevenirea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante. Se impune înregistrarea, documentarea și raportarea tuturor cazurilor de abuz sexual, precum și protejarea victimelor sau potențialelor victime de astfel de abuzuri. Influența subculturii criminale asupra deținuților și personalului trebuie diminuată, iar orice tentativă de implicare a deținuților în jocuri de noroc sau în colectarea abuzivă de bani ori îndatorarea altor persoane trebuie prevenită ferm și sistematic.

La acest capitol, instanța a reiterat că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare". Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil" *(Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121).*

Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil" (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56).* O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50*).

Același raționament poate fi dedus și din prevederile legislației naționale, care în art.473/3 alin.(2) Cod de procedură penală prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei încheieri nemotivate.

11. În temeiul prevederilor art.473/2 alin.(3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art.3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă. Prin urmare reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare față de condamnat nu a fost respectată pe

perioada de detenție, or în cererea sa, condamnatul LUNGU Petru a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr.4-Cricova, în condiții inumane și degradante.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind raportul nr. 2/1893 din 18.04.2025 , prezentat de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr.4-Cricova, Colegiul stabilește că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut LUNGU  Petru, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m2 , per deținut, nefiind probată şi respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473/3 alin. (2) Cod de procedură penală).

În această ordine de idei, Colegiul penal constată cu certitudine că nu au fost confirmate prin probe pertinente și concludente că în Penitenciarul nr.4-Cricova, condițiile de detenție nu sunt contrar art.3 din Convenție. Subsecvent, Colegiul penal reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.4-Cricova, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu.

Astfel, respectând prevederile art.473/4 alin.(1) Cod de procedură penală, raportându-se la rapoartele naționale și internaționale relevante, precum și ținând cont de faptul că sarcina probațiunii lipsei încălcării condițiilor de detenție și a inexistenței prejudiciului moral revine administrației instituției penitenciare, Colegiul constată că, în prezenta cauză, această sarcină nu a fost îndeplinită. Întrucât administrația penitenciarului nu a prezentat nicio probă capabilă să infirme constatările consemnate în raportul depus la dosar, Colegiul apreciază că condițiile de detenție suportate de petent în Penitenciarul nr. 4-Cricova, în perioada 18.07.2024 – 07.08.2025 ( data eliberării din Penitenciarul nr.4-Cricova), pe durata a 385 (trei sute optzeci și cinci) de zile, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate interzis de art.3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Constatările respective sunt coroborate și de rapoartele comisiilor speciale naționale și internaționale.

12. În continuare, Colegiul reține că, începând cu data de 07.08.2025, condamnatul LUNGU Petru nu se mai află în detenție, fiind eliberat ca urmare a executării pedepsei aplicate. Prin urmare, se constată că acesta a suportat condiții de detenție contrare art.3 CEDO, în total, pe durata a 385 zile, în Penitenciarul nr. 4-Cricova.

Cu toate acestea, având în vedere că LUNGU  Petru a fost eliberat la data de 07.08.2025, acesta nu mai poate beneficia, la acest moment, de mecanismul compensatoriu prevăzut de normele aplicabile, întrucât reducerea termenului de pedeapsă poate fi dispusă exclusiv în privința părții neexecutate a pedepsei, iar în cazul unor perioade mai mici de 10 zile – prin acordarea unei compensații bănești. Normele în vigoare nu permit reducerea dintr-o pedeapsă deja executată.

În consecință, Colegiul penal constată că LUNGU Petru s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr. 4-Cricova în perioada 18.07.2024 – 07.08.2025 ( data eliberării din Penitenciarul nr.4-Cricova), pe durata a 385 (trei sute optzeci și cinci) de zile, în condiții contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art.449 alin.(1) pct.2), lit.b) Cod de procedură penală, Colegiul Penal va admite recursul declarat de avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU, împotriva Încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 452/2025 din 03 iunie 2025, casează integral această Încheiere, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

13. Conducându-se de prevederile art.art.447, 448, art.449 alin.(1) pct.2) lit.b), art.469-471, Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

**D E C I D E :**

***Se admite*** recursul declarat de avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU.

Se casează integral Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 21ji – 452/2025 din 03 iunie 2025, se rejudecă cauza și se pronunță o nouă Hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Se admite plângerea depusă de către avocatul Lilian OSOIAN în interesele condamnatului Petru LUNGU împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 4 – Cricova, pentru perioada 18.07.2024 – 07.08.2025 (data eliberării din Penitenciarul nr.4-Cricova), care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Se constată faptul că, condamnatul Petru LUNGU a fost deținut în Penitenciarul nr.4-Cricova, în perioada 18.07.2024 – 07.08.2025 ( data eliberării din Penitenciarul nr.4-Cricova), pe durata a 385 (trei sute optzeci și cinci) de zile, în condiții inumane, contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Decizia este irevocabilă.

**Președintele ședinței,**
**Judecătorul** **Eugeniu BEȘELEA**

**Judecătorii** **Olga COJOCARU**

**Vitalie BUDECI**